

❖ ΘΕΜΑ Α1

A1.1. 1. → 1919 2. → 1906 3. → 1927 4. → 1930 5. → 1923

- A1.2. α. Το 1910 οι πρόοδοι της εθνικής οικονομίας ήταν εμφανείς. Η αγροτική κρίση αντιμετώπιστηκε με την υπερπόντια μετανάστευση, η οποία κατά την εποχή αυτή, πήρε μεγάλες διαστάσεις. Η μετανάστευση στις Η.Π.Α. όχι μόνο εκτόνωσε τις κοινωνικές εντάσεις που δημιούργησε η σταφιδική κρίση αλλά πολύ γρήγορα ενίσχυσε την οικονομία της υπαίθρου μέσω των πολύ σημαντικών εμβασμάτων των μεταναστών. (σελ. σχ. βιβλίου, 48)
- β. Αντίθετα με άλλες χώρες της Ευρώπης, στο τελευταίο τέταρτο του αιώνα δεν προέκυψαν ταξικά κόμματα. Στην Ελλάδα πολλές κοινωνικοοικονομικές αντιθέσεις αμβλύνονταν μέσω των πελατειακών σχέσεων και με τη μεγάλη, συγκριτικά με άλλες χώρες, κοινωνική κινητικότητα. Τα δύο μεγάλα κόμματα δεν προσπάθησαν να δώσουν ένα τοπικό ή κοινωνικό – ταξικό στίγμα. Παρατηρείται επίσης σχετική αυτονομία της πολιτικής ελίτ από την κοινωνία. Όμως, όλα τα κόμματα απευθύνονταν ιδιαίτερα στους αγρότες, που αποτελούσαν το μεγαλύτερο μέρος του ενεργού πληθυσμού. (σελ. σχ. βιβλίου, 84)
- γ. Το πολιτικό γεγονός που λειτούργησε ως ταφόπετρα του ποντιακού ζητήματος ήταν η συνθήκη φιλίας και συνεργασίας που υπογράφηκε το Μάρτιο του 1921 ανάμεσα στους Μπλσεβίκους και τον Κεμάλ. Η συνθήκη αυτή έδωσε στον αδύναμο ως τότε Κεμάλ την οικονομική, στρατιωτική και ηθική δυνατότητα να συνεχίσει τις επιχειρήσεις του κατά των Ποντίων και, ακόμη, να εμφανιστεί στη Συνδιάσκεψη του Λονδίνου με υπερβολικές απαιτήσεις, που λόγω της ιστορικής συγκυρίας δεν απορρίφθηκαν από τις νικήτριες Δυνάμεις, παρά το γεγονός ότι ήταν σύμμαχοι με τους Έλληνες. (σελ. σχ. βιβλίου, 251 – 252)

❖ ΘΕΜΑ Α2

A2.1. σελ. σχ. Βιβλίου, 138-139.

«Η εθνική αφύπνιση των Τούρκων ... και δολοφονίας σε βάρος των Ελλήνων», προαιρετικά «Το Οικουμενικό Πατριαρχείο ... όσοι συνελήφθησαν, εκτελέστηκαν».

A2.2. σελ. σχ. Βιβλίου, 217-218.

«Η ελληνική Κυβέρνηση του Γ. Θεοτόκη ... το οποίο απέκοψε τον ιστό της».

❖ ΘΕΜΑ Β1

- α. Το Νοέμβριο του 1920 η φιλοσυμμαχική κυβέρνηση του Βενιζέλου έχασε τις εκλογές και την εξουσία ανέλαβαν τα φιλοβασιλικά κόμματα που έσπευσαν να επαναφέρουν τον ανεπιθύμητο στους Συμμάχους βασιλιά Κωνσταντίνο. Οι Σύμμαχοι, σε αντίποινα, έσπευσαν να αποσύρουν την κάλυψη του χαρτονομίσματος και έτσι, ένα σημαντικό τμήμα της νομισματικής κυκλοφορίας βρέθηκε χωρίς αντίκρυσμα. Επιπλέον, από το 1918 και μετά, ο κρατικός ισολογισμός έκλεινε με παθητικό, ενώ ταυτόχρονα η παρουσία στη Μικρά Ασία εξελίχθηκε σε σκληρό και δαπανηρό πόλεμο.
- β. Η πηγή προέρχεται από την «Ιστορία του Ελληνικού Κράτους 1830-1920», τ. Β' και πραγματεύεται το ζήτημα της επίλυσης του οικονομικού αδιεξόδου που δημιουργήθηκε μετά την ήττα του Βενιζέλου στις εκλογές Νοεμβρίου του 1920.

Πιο συγκεκριμένα το Μάρτιο του 1922 τα δημοσιονομικά δεδομένα έφτασαν σε πλήρες αδιέξοδο, το οποίο αντιμετωπίστηκε με έναν απρόσμενο τρόπο υποτίμησης και εσωτερικού δανείου. Λίγους μήνες πριν από την κατάρρευση του Ελληνικού Μετώπου στη Μικρά Ασία, η Κυβέρνηση προέβει σε ένα πρωτότυπο εσωτερικό αναγκαστικό δάνειο, με διχοτόμηση του χαρτονομίσματος. Το αριστερό τμήμα εξακολουθούσε να κυκλοφορεί στο 50 % της αναγραφόμενης αξίας, ενώ το δεξιό ανταλλάχθηκε με ομολογίες του Δημοσίου. Η επιχείρηση στέφθηκε από επιτυχία, το κράτος απέκτησε 1.200.000.000 δραχμές και το πείραμα επαναλήφθηκε το 1926. Φυσικά, ο νομισματικός αυτός ελιγμός δεν στάθηκε ικανός να προλάβει τη Μικρασιατική καταστροφή και τις βαρύτατες συνέπειές της. Η κατάσταση λοιπόν δεν σώθηκε σφαιρικά κυρίως εξαιτίας του διαρκώς αυξανόμενου πληθωρισμού αλλά και των μεγάλων δημόσιων δαπανών, τις οποίες έπρεπε να αντιμετωπίσει το Κράτος.

❖ Θ Ε Μ Α Β2

α. Δόθηκε προτεραιότητα στην εγκατάσταση των προσφύγων στη Μακεδονία και τη Δυτική Θράκη καθώς:

- ήταν δυνατόν να χρησιμοποιηθούν τα μουσουλμανικά κτήματα και τα κτήματα των Βουλγάρων μεταναστών (σύμφωνα με τη συνθήκη του Νεϊγύ). Αυτό θα καθιστούσε τους πρόσφυγες αυτόρχεις σε σύντομο χρονικό διάστημα και θα συντελούσε στην αύξηση της αγροτικής παραγωγής. Εξάλλου οι ελληνικές κυβερνήσεις φρόντιζαν να επιλέγουν τις πιο εύφορες περιοχές για την εγκατάσταση των προσφύγων και τέλος
- θα καλυπτόταν το δημογραφικό κενό που είχε δημιουργηθεί με την αναχώρηση των Μουσουλμάνων και των Βουλγάρων και τις απώλειες που προκάλεσαν οι συνεχείς πολέμοι (1912 – 1922). Επιπλέον, έτσι εποικίζονταν παραμεθόριες περιοχές.

β. Η πηγή προέρχεται από τη « Νέα Ελληνική Ιστορία » του Αλ. Βακαλόπουλου και πραγματεύεται το ζήτημα της αγροτικής αποκατάστασης των προσφύγων. Η αγροτική αποκατάσταση στο μεγαλύτερο μέρος της ήταν έργο της ΕΑΠ. Απέβλεπε στη δημιουργία μικρών γεωργικών ιδιοκτησιών. Η εγκατάσταση των προσφύγων έγινε σε εγκαταλελειμμένα χωριά, τα οποία κυρίως είχαν αφήσει πίσω τους οι Τούρκοι. Επειδή όμως οι εκτάσεις αυτές ήταν αρκετά περιορισμένες δημιουργήθηκαν και νέοι συνοικισμοί προσαρτημένοι σε χωριά, αμιγώς προσφυγικοί. Ο παραχωρούμενος κλήρος ποίκιλλε ανάλογα με το μέγεθος της οικογένειας των προσφύγων, την ποιότητα του εδάφους, το είδος της καλλιέργειας και τη δυνατότητα άρδευσης. Συνήθως ο κλήρος δεν αποτελούσε ενιαία έκταση, αλλά τεμάχια αγρών που βρίσκονταν σε διαφορετικές τοποθεσίες. Στην αρχή η διανομή από τις υπηρεσίες εποικισμού ήταν προσωρινή. Θα γινόταν οριστική μετά την κτηματογράφηση από την τοπογραφική υπηρεσία του Υπουργείου Γεωργίας. Εκτός από τη γη παραχωρούνταν στέγη, εργαλεία, σπόροι, λιπάσματα και ζώα. Για την ενίσχυση όμως της αγροτικής αποκατάστασης γίνονταν και έργα πολιτισμού με τη διάνοιξη δρόμων, την κατασκευή γεφυρών και την εκμετάλλευση λιμανιών. Εξίσου σημαντικά ήταν και τα εγγειοβελτιωτικά και αρδευτικά έργα, που γίνονταν κυρίως στις περιοχές των Σερρών, της Δράμας και της Θεσσαλονίκης (Οι κυβερνήσεις ... Θεσσαλονίκης).

Με τη λήψη αποτελεσματικών μέτρων αντιμετώπισαν τα προβλήματα που δημιουργούσαν οι πλημμύρες των μεγάλων ποταμών όπως ήταν ο Αξιός και ο Στρυμόνας (διευθετούν ... γηγενείς). Επιπρόσθετα υπερνικήθηκαν σοβαρές ασθένειες όπως οι ελώδεις πυρετοί, ο τύφος, η φυματίωση μέσω της ίδρυσης ιατρικών σταθμών και φαρμακείων. Η αποκατάστασή βέβαια των αγροτών προσφύγων αφορά και το ζήτημα της στέγασης για το οποίο τηρήθηκε το σύστημα της ανέγερσης των οικιών απευθείας από την ΕΑΠ (εργολαβία) ή της ανέγερσης από τους ίδιους τους πρόσφυγες με τη χορήγηση όλων των οικοδομικών υλικών (αυτεπιστασία). Τα κτίσματα ήταν, συνήθως, δύο δωμάτια, μια αποθήκη και ένας σταύλος. Την αξία του παραχωρούμενου κλήρου θα πλήρωναν οι πρόσφυγες με δόσεις. Ο τίτλος που δίνονταν στους κληρούχους ήταν τίτλος απλής κατοχής. Θα γινόταν τίτλος πλήρους κυριότητας αργότερα, μετά την αποπληρωμή του χρέους. Μετά τη διάλυση της ΕΑΠ, το 1930, τα χρέη των αγροτών προσφύγων ανέλαβε να επιστρέψει η Αγροτική Τράπεζα.